

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:2038

av **Markus Wiechel m.fl. (SD)**

Nya läkemedelsalternativ för svårt sjuka

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte bestraffa personer som på ett fördelaktigt sätt använt sig av cannabis- och hampapreparat för att lindra en svår sjukdom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konsekvenserna av receptbelagt cannabis- och hampapreparat som medicin och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på svensk forskning på cannabis- och hampabaserat läkemedel och tillkännager detta för regeringen.

Ingen bestraffning för svårt sjuka

Cannabis är i sig ingen drog, utan benämningen på en växt som innehåller 144 olika cannabisämnen. Plantorna är olika så det går inte att utan vidare jämföra en planta med en annan. Det är sedan länge vetenskapligt bevisat att växten hjälper personer som lider av vissa sjukdomar, varför människor länge använt det i läkemedelssyfte såväl legalt som illegalt. I februari 2017 rapporterades det för första gången om tillåten privatimport av cannabisämnet THC i Sverige. Detta skedde då läkemedelsverket skrivit ut cannabispreparat till två patienter som önskade lindra smärtor och ångest. Över hela Europa blir nu cannabinoider allt vanligare för medicinska ändamål, men fortfarande finns det många som riskerar straffas för att de önskar lindra eller bota en pågående sjukdom, precis som en av de två patienterna tidigare fick erfara då han som följd av sin behandling dömdes för narkotikabrott i hovrätten.

Den amerikanska tidningen JAMA Internal Medicine har beskrivit den snabba accelerationen av opioidrelaterade överdosdödsfall i USA som en tydlig konsekvens av ökad användning och ökad tillgång till starkare opioidläkemedel. Enligt en forskningsstudie i samma tidning har den dödliga överdoseringen av receptbelagda värktabletter minskat i de stater som legaliserat medicinsk cannabis med hela 25 procent. De senaste åren har cannabisrelaterade preparat i en allt större utsträckning

blivit en alternativ form av läkemedel i olika delar av USA, men även andra delar av världen. Cannabis kan orsaka biverkningar som exempelvis ångest, olust, panikkänslor och förföljelsemani. På lång sikt kan cannabismissbruk leda till fler skador, vilket är ett stort skäl till att vara försiktig med en drog som tyvärr blir allt vanligare bland ungdomar idag. I likhet med andra preparat finns även en risk att de som använder cannabis utvecklar ett okontrollerat beroende. Även om risken att cannabisanvändare fastnar i beroende är mindre (9 procent) än andra kända preparat såsom alkohol (15 procent), kokain (25 procent) eller nikotin (32 procent) bör man ta risken på fullt allvar.

Det betyder dock inte att man ska negligera de möjligheter som finns att använda växten, som många länder och nu flera amerikanska delstater har gjort. Flera länder har upptäckt en lång rad olika användningsområden där cannabispreparat på ett fördelaktigt sätt lindrat lidande. Patienter med aids, cancer, epilepsi, glaukom (grönstarr), migrän, multipel skleros (MS) eller som har svår smärta kan alla på olika sätt lindras av olika cannabispreparat. Listor på fler sjukdomar som kan lindras genom medicinsk cannabis finns att tillgå genom organisationerna NORML, Americans for safe access, project CBD, the Cannabist och American Cannabis Nurses Association.

Som ett av de säkraste terapeutiska ämnen som människan känner till finns det stor potential att med regleringar utnyttja växten och framförallt dess olja för en rad olika sjukdomstillstånd samtidigt som man för en hård linje mot missbruk. Faktum är att man i århundranden använt cannabis i medicinska syften varför människor idag använder det såväl illegalt som legalt av medicinska skäl. I Europa har dock cannabis successivt letat sig in i läkekonsten sedan åtminstone 1960-talet.

Trots att man idag använder sig av förhållandevis tunga preparat inom sjukvården tvingas flertalet personer avstå en betydligt mindre skadlig men samtidigt bättre fungerande behandling. Idag har människor som på egen hand sökt detta blivit straffade genom böter, samhällstjänst och i värsta fall även fängelse. På senare tid har dock ett antal svårt sjuka friats som följd av att de velat lindra sin smärta, men beroende på vilken domstol som avgör ärendet kan utfallet variera.

Det kan inte anses vara rimligt att människor straffas för att söka ett för kroppen lindrigare alternativ än vad staten kan erbjuda. Att många idag saknar en välfungerande medicin efter att ha testat diverse olika tunga mediciner råder det inget tvivel om, eftersom det finns gott om vittnesmål om detta och då många väljer att trotsa lagen på grund av sin sjukdom. De är beredda att göra så för att det anses fungera och saknar flera biverkningar som är vanliga hos patienter som tar andra och i vissa fall farligare mediciner. Personer som idag tar starka och beroendeframkallande bensodiazepiner mot depression eller ångest får helt plötsligt tillbaka livslusten när de självmedicinerat med cannabis. Att i det fallet låta en utbredd medicinering ske okontrollerat kan ge motsatt effekt i samhället. Regeringen bör därför se till att svårt sjuka som på ett effektivt sätt självmedicinerat sig med internationellt erkända cannabis- och hampapreparat inte ska straffas för detta.

Utredning kring användning av cannabis- och hampapreparat

Läkare har i flera länder i många fall visat sig positivt inställda till användandet av cannabis- och hampapreparat av andra skäl än preparatets verkan. De ser nämligen att

faktumet att beroendefrekvensen är lägre bland cannabisanvändare än bland patienter med andra läkemedel gör en sådan skillnad att preparatet är mindre riskabelt för patientens hälsa.

Det är erkänt av Folkhälsomyndigheten att cannabis har många ämnen som påverkar psyket. Starkast effekt har delta-9-tetrahydrocannabinol, THC. Hittills har forskarna identifierat två typer av receptorer som cannabis binder till i kroppen och gett dem beteckningarna CB1 och CB2. I hjärnan är CB1 vanligast. När THC binder till dessa receptorer i hjärnan påverkas flera olika signalsystem. En av effekterna är att signalsubstansen dopamin frisätts i belöningssystemet.

Idag är inte all form av cannabisbaserad medicin förbjuden i Sverige. Läkemedlet Sativex godkändes redan 2012 för MS-sjuka personer, och läkare som ansökt och fått licens kan i vissa fall få tillstånd att skriva ut Marinol, vilket dock inte skett innan de två patienter som fick det utskrivet i början av 2017. Dessa läkemedel är dock mycket begränsade till ett fåtal grupper, och många patienter som sägs vara i behov av läkemedlet får det inte även om fler patienter än tidigare har fått cannabispreparat utskrivet under 2017. Ett antal läkare har tidigare ansökt om att få använda Bedrocan, ett läkemedel ämnat åt patienter med långvarig smärtproblematik, och som idag används i bland annat Finland, Holland, Tyskland och Italien. Det är dock inte möjligt i Sverige, som fortsatt diskuterat preparat med THC.

Vad som också är omdiskuterat är cannabisolja som vid ett flertal tillfällen använts som behandling mot cancertumörer, och som vid ett flertal fall sägs ha krympt elakartade cancertumörer. En utvecklad typ av denna olja är CBD-olja, som baseras på industrihampa. I den finns ytterst lite eller ingen THC, ämnet i cannabis som gör brukaren hög. CBD-olja sägs lindra autoimmuna och neurodegenerativa sjukdomar samtidigt som det saknar flera av de skadliga effekterna som THC kan föra med sig.

Cannabisexperter tycks vara enade om de positiva effekterna hos CBD. Bland annat berättade tre CBD-experter så sent som sommaren 2017 om att upp till 80 procent av de som lider av ångest och oro kan bli hjälpta med vanlig hampabaserad CBD-olja, den olja som är laglig att använda i Sverige som naturpreparat. Dessa tre experter har behandlat tusentals patienter med CBD-olja och har således också erfarenhet av behandling där de använder sig av THC. Enligt dessa har ungefär 10 procent av amerikanska patienter med ångest blivit hjälpta med THC.

Det är omoraliskt av en nation att inte erbjuda sjuka människor ett läkemedel som är väl beprövat och erkänt som ett fungerande preparat om sådana finns tillgängliga. Extra illa är det när samhället förbjuder dessa förhållandevis svaga preparat samtidigt som man erbjuder patienter farliga och tunga preparat som opiater eller bensodiazepiner. Med en välkontrollerad och receptbelagd utskrivning av cannabis- eller hampapreparat, efter att personer med rätt kompetens utrett dess verkan, kan sjuka människor erbjudas en säker och effektiv lindring mot sin sjukdom. Att som flera skeptiker inte lita på att utbildade läkare kan avgöra när en sorts läkemedel är bästa medicinen för en patient är problematiskt och i sig inte något som behövande patienter ska behöva lastas för. Patienter med detta behov bör kunna få sin medicin utan att välja mellan att begå en kriminell handling och att få en förhållandevis verkningslös eller plågsam behandling som dessutom inte är särskilt bra för hälsan. Det råkar dessutom vara så att möjligheten för människor i behov av den här sortens läkemedel att också få den inte ökar antalet unga som testar växten som drog, enligt en amerikansk befolkningsstudie.

Svensk lag bör vara tydlig i dessa frågor, då sjuka människor har fängslats eller belagts med böter enbart för att de önskade lindra sin sjukdom. Regeringen bör se över

konsekvenserna av vad en receptbelagd utskrivning av cannabispreparat för medicinskt bruk innebär och för vilka sjukdomar det kan vara aktuellt.

Satsning på svensk forskning kring cannabis- och hampabaserat läkemedel

Det är redan välkänt att cannabis har antiinflammatoriska, neuroprotektiva och anti-psykotiska effekter. Ytterligare forskning skulle dock av naturliga skäl vara välkommet då forskare tycks vara eniga kring att det finns mycket man inte än vet. Forskning och vetenskap ska avgöra vilka mediciner som ska finnas tillgängliga för patienter i behov av mediciner, och det ska då också vara en självklarhet att det minst skadliga preparatet används. Det pågår enligt Folkhälsomyndigheten forskning för att hitta nya effektiva och säkra läkemedel som på olika sätt påverkar samma system i kroppen som cannabis, dock saknas forskning kring utvecklingen av den växt som man vet redan idag kan hjälpa svårt sjuka. Syntetiska cannabinoider har dock till skillnad från naturliga orsakat bland annat akut psykos, panikattacker, hjärtklappning, förhöjt blodtryck, kräkningar, kramper och till och med dödsfall.

Precis som att sjukvården ska erbjuda patienter den vård och de läkemedel de är i behov av måste samhället också kunna skilja mellan att använda preparat inom läkekonsten och som en illegal drog. Det ska alltid ske en noggrann kontroll så att alla preparat som används inom sjukvården inte används till något annat än vad det är avsett att användas till. Utskrivna läkemedel får helt enkelt inte överanvändas, kombineras felaktigt eller råka hamna i fel händer. Vad som idag saknas är inte bara möjligheten för vanliga människor att få tillgång till läkemedel som faktiskt fungerar för många människor, det saknas även tillräcklig forskning på området. Inte minst när det kommer till smärtstillande preparat finns det idag en lång rad olika substanser som orsakar och har orsakat lidande, trots att de varit till för att lindra smärta eller neurologiska problem. I flera länder använder man sig som bekant av cannabis- och hampabaserade preparat, vilket också anses fungera bättre för många patienter samtidigt som de medicinska effekterna är mer skonsamma än andra preparat. Missbruksfrekvensen är i jämförelse med andra preparat förhållandevis låg, och de skadliga effekterna blir inte alls så dramatiska som när patienter använder sig av tyngre preparat.

Det har förekommit tidiga kliniska prövningar av cannabinoider i behandling av cancer hos människor, men så här långt har studierna främst skett på djur och i laboratorier. Som följd av resultaten har amerikanska National Cancer Institute bland annat gått ut med informationen om att marijuana har dödat och kan döda vissa cancerceller. Detta bekräftas av forskare, som på senare tid genom ett antal labbstudier rapporterat att THC och andra cannabinoider som CBD har lyckats sänka hastigheten av cancercellers tillväxt samt helt och hållet dödat vissa typer av cancerceller. Djurstudier har även visat hur cannabinoider i vissa fall skyddar friska celler.

Det som framkommit bör vara tillräckligt för regeringen att agera och möjliggöra för ytterligare forskning kring området. Regeringen bör återkomma med förslag för att utveckla svensk forskning kring cannabis- och hampabaserade läkemedel.

Markus Wiechel (SD)

Martin Kinnunen (SD)

Jennie Åfeldt (SD)

Johan Nissinen (SD)